

HOOFDSTUK VIER

De hoeders van de wereld

Arjuna keek de god na die de Pinaka draagt en de stier in zijn vaandel voert, tot hij uit het zicht was, zoals de zon ondergaat terwijl de wereld kijkt. ‘Ik heb de grote god gezien,’ zei hij. ‘Ik heb Shiva gezien, de god met de drie ogen, die gunsten geeft, in levenden lijve, en ik heb hem met mijn hand aangeraakt. Hij is mij goedgezind geweest, en ik weet dat ik gekregen heb wat ik zocht. Mijn vijanden zijn al verslagen. Mijn doel is bereikt.’

Daar kwam Varuna aan, de heer van de wateren, en zijn glans, blauw als lapis lazuli, verlichtte alle windstreken. Om hem heen waren de wezens van het water en de rivieren, en naga’s uit het slangenvolk, daitya’s uit het geslacht van de asura’s en sadhya’s uit de scharen van de goden. Daarna kwam Kubera, de heer van de schatten, met een lichaam van goud, op zijn stralende wagen, en de yaksha’s, de halfgoddelijke wezens die hem dienen, volgden hem. Hij kwam om Arjuna te zien. En Yama kwam, de zoon van de zon, de koning van de doden, die alle schepselen laat sterven en een eind maakt aan de werelden, met de strafstaf in zijn hand. Met hem kwamen de voorouders, die de werelden in stand houden, met een lichaam en zonder lichaam, en zijn wagen zette de drie werelden in het licht. Op de toppen van de grote berg namen ze hun plaats in, en ze zagen Arjuna daar in zijn ascese.

Even later kwam Indra, de koning van de goden, op de kop van Airavata, zijn olifant, met Shachi, zijn vrouw, en omringd door de scharen van de goden. Boven zijn hoofd werd een witte parasol gehouden. Gandharva’s en rishi’s, rijk

aan ascese, zongen zijn lof, en hij nam plaats op een top van de berg. Yama stond op een top in het zuiden, en met een diepe, rommelende stem zei hij:

'Arjuna, Arjuna, kijk naar ons. Wij zijn de hoeders van de wereld, en we zijn hier samengekomen. Vandaag geven we je het oog om ons te zien, want jij bent het waard. Vroeger was je Nara, een sterke rishi met een onmetelijke geest. Op bevel van Brahma ben je een sterveling geworden, jongen, een held die uit Indra is voortgekomen. Bhishma, de grootvader, die de dharma volgt en die uit de Vasu's geboren is, zul jij in de strijd overwinnen. Ook de kshatriya's die zo heet zijn als vuur, onder de bescherming van Drona, de zoon van Bharadvaja, zul jij verslaan, en de machtige danava's die als mensen geboren zijn, en de asura's die Nivatakavacha's heten. En Karna, een deel van mijn vader, de god die alle werelden verhit, Karna, de sterke, zul jij doden. De delen van de goden, de gandharva's en de rakshasa's die op aarde gekomen zijn en die jij in de strijd neerslaat, zullen elk de plaats bereiken die ze met de vrucht van hun eigen daden gewonnen hebben. Je roem zal in de wereld nooit vergaan, want je hebt de grote god zelf in een zware strijd tevreden gesteld. Samen met Vishnu zul je de aarde haar last afnemen. Neem mijn wapen, de strafstaf, die niemand kan tegenhouden. Daarmee zul je grote daden doen.'

Arjuna nam het wapen in ontvangst met de mantra's en de riten, en met de kennis om het los te laten en terug te roepen. Daarna verhief Varuna zijn stem, vanaf een top in het westen. 'Arjuna, niemand onder de kshatriya's houdt zich zo aan de dharma van zijn stand als jij. Kijk naar mij, jij met je grote, koperkleurige ogen. Ik ben Varuna. Neem mijn strikken, die niemand kan afweren, met hun geheim en met de kennis om ze terug te roepen. Daarmee heb ik in de oorlog om Tara, de vrouw van Brihaspati, duizenden daitya's gebonden. Omdat ik je goedgezind ben, staan ze nu voor je klaar: neem ze. Als jij ze opheft, ontkomt zelfs de Dood je niet. Als jij met dit wapen over het slagveld gaat, blijft er op aarde geen kshatriya over.'

Ook de strikken aanvaardde Arjuna. Na Yama en Varuna nam Kubera het woord, de god die op de Kailasa woont.

'Ook ik ben je goedgezind, zoon van Pandu. Deze ontmoeting met jou doet me evenveel vreugde als een ontmoeting met Vishnu, de Onoverwonnene. Je was vroeger een god, Arjuna, een eeuwige. In vroegere wereldtijden heb je dag na dag samen met ons ascese gedaan. Ik geef je het oog om ons te zien. Je zult zelfs wezens verslaan die geen mensen zijn, hoe moeilijk ze ook te overwinnen zijn. Neem ook van mij een wapen, dat mij dierbaar is: Antardhana, het wapen

van het verdwijnen. Het neemt de vijand zijn kracht, zijn vuur en zijn glans af, en het brengt hem in slaap. Daarmee zul je de legers van de zoon van Dhritarashtra verbranden. Shiva schoot het af toen hij de drie steden van de asura's vernietigde, en het verbrandde machtige asura's. Ik heb het voor jou klaargemaakt. Jij hebt het gewicht om het te dragen.'

Toen ook Kubera's wapen in Arjuna's handen lag, wendde Indra zich tot hem. 'Zoon van Kunti, jij bent een heerser van oudsher. Je hebt de hoogste vervulling bereikt, en je bent de weg van de goden gegaan. Maar je moet nog een groot werk voor de goden doen. Je moet opstijgen naar de hemel van de goden: maak je klaar. Mijn wagen komt voor jou naar de aarde, met Matali, mijn wagenmenner. Daar, bij mij, geef ik je de wapens van de goden.'

De hoeders van de wereld stonden daar samen op de bergtop, en Arjuna verwonderde zich. Hij eerde hen met woorden, met water en met vruchten. De goden eerden hem op hun beurt, en ze gingen terug zoals ze gekomen waren, zo snel als de gedachte, waarheen ze maar wilden.

Lampen in de verte

Arjuna dacht aan de wagen van Indra, en de wagen kwam, met Matali als wagenmenner. Het licht ervan verdreef het duister uit de lucht, de wagen leek de wolken open te scheuren, en hij vulde de windstreken met een donderend geraas. Erop lagen zwaarden, speren en knotsen, werpspiesen, bliksems en donderslagen, wapens op wielen en wapens die slaan met de kracht van wind en donder, en er lagen grote naga's op met vlammende muilen. Tienduizend goudkleurige paarden, zo snel als de wind, trokken de wagen, een toverwerk van de goden, en het oog kon hem niet volgen. Arjuna zag het vaandel, dat Vaijayanta heet, donkerblauw en stralend, aan een bamboestok die met goud versierd was. En toen hij de wagenmenner zag, die met goud getooid op de wagen stond, dacht hij dat het een god was.

Matali boog zich eerbiedig voor hem. 'Zoon van Indra, je vader wil je zien. Stijg op de wagen die hij je stuurt. De god van de honderd offers, de hoogste van de onsterfelijken, zei tegen mij: "Laat de bewoners van de hemel van de goden de zoon van Kunti zien, nu hij hier is." Indra wacht op je, omringd door de goden en de scharen van de rishi's, door gandharva's en apsara's, en hij

verlangt ernaar je te zien. Stijg met mij op, van deze wereld naar de wereld van de goden, zoals hij beveelt. Als je de wapens hebt, kom je terug.'

'Matali,' zei Arjuna, 'stijgt u eerst op deze wagen. Koningen met grote rijkdom, die offers brengen en de priesters rijk belonen, krijgen hem niet, ook niet met honderd rajasuya's en paardenoffers, en ook goden en danava's kunnen er niet op stijgen. Wie geen ascese heeft gedaan, kan deze wagen niet eens zien of aanraken, laat staan erop stijgen. Als u op de wagen staat en de paarden stilstaan, dan stijg ik na u op, zoals wie goed gedaan heeft de goede weg op gaat.'

Matali stapte op de wagen en hield de paarden met de teugels in. Arjuna baadde in de Ganga en maakte zich rein. Hij zei zijn mantra's op, keer op keer, zoals de regels het vragen, en hij offerde de voorouders water. Daarna nam hij afscheid van de Mandara, de koning van de bergen.

'Berg, jij bent altijd de toevlucht geweest van de wijzen die de dharma volgen en goede daden doen en die de weg naar de hemel van de goden zoeken. Door jouw gunst komen brahmanen, kshatriya's en vaishya's daar, en ze leven er zonder zorgen met de goden. Koning van de bergen, toevlucht van de wijzen, rijk aan tirtha's, de heilige badplaatsen, ik ga, en ik neem afscheid van je. Ik heb gelukkig op je gewoond. Je hellingen, je bosjes, je beken en bronnen en je tirtha's heb ik vaak gezien. Ik heb je geurige vruchten gegeten, ik heb het water gedronken dat geurig uit je lichaam welt, en het water van je bronnen, dat smaakte als amrita. Zoals een kind op de schoot van zijn vader ligt, zo heb ik op jouw schoot gespeeld, waar de apsara's zingen en de Veda klinkt.'

Arjuna steeg op de wagen en voer omhoog. Toen hij voor de stervelingen op aarde uit het zicht was, zag hij duizenden wagens van de goden. Daar scheen geen zon en geen maan, en ook geen vuur: alles straalde er met een eigen licht, dat met goede daden verdiend was. De lichten die men van hier als sterren ziet, klein als lampjes omdat ze zo ver weg zijn, al zijn ze heel groot, die zag Arjuna daar op hun plaats, elk in zijn eigen gloed. Er waren koninklijke wijzen, koningen die door hun ascese rishi waren geworden, en siddha's, wezens die de volmaaktheid hebben bereikt, en helden die in de strijd gevallen waren, en mensen die met hun ascese de hemel van de goden hadden gewonnen, in honderden scharen. Duizenden gandharva's waren er, met de glans van de zon, en guhyaka's, die net als de yaksha's Kubera dienen, en rishi's, en scharen van apsara's. Hij vroeg Matali wat die werelden met hun eigen licht waren.

'Dat zijn de mensen die goed gedaan hebben,' zei Matali, 'elk op zijn eigen plaats. Jij hebt ze vanaf de aarde gezien, als sterren.'

Bij de poort zag Arjuna de witte olifant staan die altijd overwint, Airavata, met zijn vier slagtanden. Over het pad van de siddha's ging de zoon van Pandu verder, en hij straalde zoals lang geleden koning Mandhatri. Hij trok voorbij de werelden van de koningen, en toen zag hij Amaravati, de stad van Indra.

Op één zetel

In Amaravati woonden siddha's, en charana's, de zangers die de lof van de goden zingen, en heilige bomen bloeiden er in alle seizoenen. Een geurige wind waaide Arjuna koelte toe. Hij zag ook Nandana, het woud van de goden waar de apsara's graag komen, en de bomen met hun bloesems leken hem te roepen. Wie geen ascese had gedaan, kon die wereld niet zien, en wie het offervuur niet onderhield, evenmin. Het was de wereld van wie goed deed, niet van wie in de strijd zijn rug had toegekeerd. Wie geen offers bracht, wie loog, wie de Veda niet kende, wie niet in de tirtha's had gebaad, wie niets gaf, kon haar niet zien, en ook niet wie offers verstoorde, wie gemeen was of drank dronk, wie het bed van zijn leraar schond, wie vlees at of een kwaad hart had.

Langs Nandana, waar muziek klonk, ging Arjuna de geliefde stad van Indra binnen. Daar zag hij de wagens van de goden, die gingen waarheen men wilde, bij tienduizenden. Sommige stonden stil, andere reden af en aan. Gandharva's en apsara's zongen zijn lof. De goden, de gandharva's, de siddha's en de grote rishi's eerden de zoon van Pritha en lieten heilwensen over hem klinken, en hij hoorde schelpen en pauken. Op bevel van Indra ging hij over de wijde sterrenweg die Suravithi heet, terwijl hij van alle kanten werd geprezen. Daar ontmoette hij alle scharen van de goden, en de brahmaanse rishi's, en veel koninklijke wijzen met koning Dilipa voorop, en Narada, de rishi van de goden.

Hij groette hen allen, en ten slotte zag hij Indra, de god van de honderd offers. Arjuna stapte van de wagen en stond voor zijn vader. Boven Indra werd een witte parasol met een gouden steel gehouden, en men waaide hem koelte toe met een waaier van jakstaarten vol heerlijke geuren. Gandharva's, met Vishvavasu voorop, bezongen hem, en de voornaamste brahmanen prezen hem met de verzen van de Rig-, de Yajur- en de Samaveda.

Arjuna boog zijn hoofd tot op de grond, en Indra sloot hem in zijn ronde, sterke armen. Hij nam hem bij de hand en liet hem naast zich zitten, op zijn eigen heilige zetel, die de goden en de rishi's vereren. Arjuna boog zich eerbiedig voor hem, en Indra rook aan zijn hoofd en nam hem op schoot. Uit liefde streelde Indra Arjuna's mooie gezicht met zijn geurige hand. Met de hand die het teken van de bliksem draagt, omdat ze altijd om de bliksem sluit, streek hij langzaam, telkens weer, over Arjuna's armen, lang en mooi, hard van de boogpees en het schieten. Hij glimlachte naar hem, zijn ogen wijd open van vreugde, en hij kon niet genoeg naar hem kijken. Vader en zoon zaten samen op één zetel, en ze sierden de zaal zoals zon en maan samen het hemelgewelf sieren op de veertiende dag van de maand.

De gandharva's, de hemelse muzikanten, zongen met Tumburu voorop liederen op de melodie van de Samaveda. En overal in de zaal dansten de apsara's, de danseressen uit de hemel van de goden: Ghritachi, Menaka, Rambha en Urvashi, en veel anderen met ogen als lotusbladeren, wier werk het was het hart van de volmaakten in verwarring te brengen. Ze hadden brede heupen, hun borsten trilden, en met hun blikken van opzij en hun lieflijke gebaren namen ze het hart, het verstand en de geest van wie toekeek gevangen.

Op Indra's wens brachten de goden en de gandharva's Arjuna het beste arghya, het water dat men een geëerde gast aanbiedt, en water om zijn voeten te wassen en zijn mond te spoelen, en ze leidden de prins het paleis van Indra binnen. Zo geëerd woonde Arjuna in het huis van zijn vader. Hij leerde er de grote wapens, met de kennis om ze terug te roepen. Uit Indra's eigen hand kreeg hij diens geliefde wapen, de bliksem, waar niemand tegen bestand is, en de donderslagen met hun grote geraas, die zich aankondigen met wolken en met dansende pauwen.

Nu hij de wapens had, dacht hij aan zijn broers. Maar op bevel van Indra bleef hij vijf jaar in de hemel van de goden, en het ontbrak hem daar aan niets.

Toen de tijd gekomen was en Arjuna de wapens beheerste, zei Indra tegen hem: 'Zoon van Kunti, leer van Chitrasena de dans en de zang, en het spel op de instrumenten dat de goden kennen en dat er in de wereld van de mensen niet is. Het zal je goed doen.' Hij gaf hem Chitrasena als vriend, de gandharva die ook in de zaal van de Pandava's had gezeten.

Arjuna leefde met hem, zonder zorgen, en Chitrasena leerde hem zang, spel en dans. Toch vond Arjuna geen rust. Hij dacht aan het dobbelspel van Shakuni, de zoon van Subala, en vol wrok verlangde hij naar de dood

van Duhshasana. Toen zijn vriendschap met Chitrasena hecht was geworden, leerde hij ook de dans en de muziek van de gandharva's, alle soorten dans en alles wat er aan spel en zang te leren viel. Hij dacht aan zijn broers, en aan Kunti, zijn moeder.

De moeder van mijn geslacht

Indra merkte dat Arjuna's blik aan Urvashi bleef hangen, een van de apsara's die in zijn zaal hadden gedanst. Hij riep Chitrasena bij zich, een vorst onder de gandharva's, en zei onder vier ogen tegen hem: 'Ga vandaag als mijn bode naar Urvashi, de mooiste van de apsara's, en stuur haar naar Arjuna. Zoals hij op mijn bevel, met eer omringd, de wapens en alle kennis heeft gekregen, zo moet jij ervoor zorgen dat hij bedreven raakt in de omgang met vrouwen.'

'Goed,' zei Chitrasena, en met verlof van Indra ging hij naar Urvashi. Ze herkende hem en heette hem welkom, en toen ze allebei zaten, zei hij: 'Ik ben gestuurd door de enige koning van de hemel van de goden, en hij rekent op je. Je kent Arjuna. Bij goden en mensen is hij beroemd om de goede eigenschappen waarmee hij geboren is, om zijn schoonheid, zijn gedrag, zijn geloften en zijn zelfbeheersing, om zijn kracht en zijn moed. Hij kent de Veda's, met de upanishads, de leerteksten die de Veda afsluiten, en met de oude verhalen. Hij is vergevingsgezind en kent geen afgunst, hij pocht niet, hij spreekt de waarheid, en in alles wat men kan begeren is hij gelijk aan Indra en Varuna. Laat hij de vrucht van de hemel van de goden proeven. Laat hij vandaag, met verlof van Indra, aan je voeten komen. Doe het: Arjuna is je toegedaan.'

Urvashi glimlachte, en de eer die hij haar bewees, deed haar goed. 'Wat je me over zijn goede eigenschappen zegt, is waar,' zei ze. 'Bij zulke eigenschappen zou ik een man zonder aarzelen kiezen. Waarom dan Arjuna niet? Op bevel van Indra, uit vriendschap voor jou en om al die eigenschappen ben ik al in de macht van Kama, de god van de liefde. Ga maar, waarheen je wilt. Ik kom graag.'

Ze liet de gandharva gaan, nu zijn opdracht volbracht was, en baadde, want ze verlangde naar Arjuna. Ze tooide zich met sieraden die het hart verblijden en met geurige, stralende kransen. Door de schoonheid van Arjuna hadden de pijlen van Kama haar doorboord, en in gedachten lag ze al met hem op een groot, prachtig bed en vrijde met hem, en ze dacht aan niets anders.

Het was laat op de avond en de maan was opgekomen toen Urvashi, de vrouw met de brede heupen, op weg ging naar het huis van Arjuna. Haar haar was lang en zacht en krulde, met witte waterlelies erin. Haar borsten, gezalfd met de zalf van de goden en met sandelpasta, deinden onder het snoer dat erop lag terwijl ze liep, en door hun gewicht boog ze bij elke stap licht voorover in haar middel, dat prachtig was met zijn drie plooien. Daaronder haar heupen, hoog en vol, breed als de helling van een berg, en haar schoot, het verblijf van de liefdesgod, met gouden kettingen omgord, die zelfs de vastheid van de rishi's van de goden aan het wankelen bracht. Het kleed eroverheen was zo dun dat haar schoot erdoor straalde. Haar voeten, met de enkels diep in het vlees, met lange, koperrode zolen en tenen en een hoog gewelfde wreef, droegen belletjes die rinkelden. Ze had een beetje drank gedronken, en met die drank, met haar verlangen en met haar spel in duizend gebaren ging ze door de wereld van de goden, en de siddha's, de charana's en de gandharva's keken haar na. Haar bovenkleed was heel fijn en had de kleur van een wolk, en daarin ging ze voort als een maansikkel achter een sluier van wolken.

Al gauw was ze bij zijn huis. Bij de poort lieten de wachters weten dat ze gekomen was, en ze ging de heldere, mooie woning binnen.

Arjuna ging haar in die nacht tegemoet, en zodra hij haar zag, sloot hij zijn ogen. Hij groette haar en eerde haar zoals men een leraar eert. 'Ik buig mijn hoofd voor u, Urvashi. Wat beveelt u? Ik sta voor u als uw dienaar.'

'Chitrasena heeft me gestuurd,' zei Urvashi. 'Op het feest dat je vader gaf toen jij hier kwam, terwijl de gandharva's op hun vina's, hun luiten, speelden en de apsara's dansten, keek jij, Arjuna, zonder met je ogen te knipperen naar één van ons, naar mij. Daarom stuurde je vader Chitrasena naar me, en met hun beider verlof ben ik naar je toe gekomen om je te dienen. Je goede eigenschappen hebben mijn hart getrokken, en ik ben in de macht van de liefdesgod. En het is ook mijn eigen wens, held, al heel lang.'

Daar, in de wereld van de goden, hield Arjuna zijn handen voor zijn oren. 'Wat u daar zegt, had ik nooit mogen horen. U bent voor mij als de vrouw van mijn leraar. Zoals Kunti voor mij is, en Shachi, de koningin van Indra, zo bent u voor mij. Dat ik naar u keek, en naar u in het bijzonder, is waar. Maar daar had ik een reden voor. Ik keek naar u met wijd open ogen, omdat ik dacht: dit is Urvashi, bij wie koning Pururavas zijn zonen kreeg, de stralende moeder van het geslacht van Puru. U mag niet anders over mij denken. U staat voor mij nog hoger dan mijn leraren: u bent het begin van mijn geslacht.'

'Wij apsara's zijn aan niemand gebonden, zoon van Indra,' zei Urvashi. 'Je mag me niet de plaats van een leraar geven. De zonen en de kleinzonen uit het geslacht van Puru die door hun ascese hier komen, vrijen met ons, en voor hen is dat geen overtreding. Geef toe, en stuur me niet weg nu ik zo lijd. Ik brand van verlangen, ik ben je toegedaan. Neem me.'

'Luister naar de waarheid die ik u zeg,' zei Arjuna, 'en laat de windstreken het horen, en de streken daartussen, met hun goden. Zoals Kunti voor mij is, en Madri, en Shachi, zo bent u voor mij, de moeder van mijn geslacht, en vandaag nog meer dan zij. Ga. Ik buig mijn hoofd tot aan uw voeten. U eer ik als mijn moeder, en u moet mij beschermen als een zoon.'

Urvashi beefde, haar wenkbrauwen trokken samen, en ze vervloekte Arjuna. 'Ik ben naar jouw huis gekomen met verlof van je vader en uit eigen wil, getroffen door de pijlen van Kama, en jij wilt me niet. Daarom zul je tussen de vrouwen leven als danser, zonder aanzien. Men zal je kennen als iemand die geen man is, en je zult rondgaan als een shandha: zo noemt men een man die geen man is.'

Met trillende lippen en zwaar ademend ging ze snel terug naar haar eigen huis. Arjuna haastte zich naar Chitrasena en vertelde hem alles wat er die nacht met Urvashi gebeurd was, en hij kwam steeds terug op de vloek. Chitrasena bracht het over aan Indra.

Indra liet zijn zoon bij zich komen, onder vier ogen, en troostte hem met goede woorden. Hij glimlachte. 'Kunti heeft vandaag een goede zoon aan jou, jongen. Met je standvastigheid heb je zelfs de rishi's overtroffen. De vloek die Urvashi over je heeft uitgesproken, zal je van pas komen en je doel dienen. Jullie moeten op aarde een jaar onherkend leven, het dertiende jaar, en daar zul je de vloek uitzitten. Een jaar lang zul je rondgaan in de dracht van een danser, zonder je mannelijkheid, en daarna krijg je je mannelijkheid terug.'

Daarna dacht Arjuna niet meer aan de vloek, en hij leefde met Chitrasena in de wereld van de goden.

'Wie dit verhaal van de zoon van Pandu hoort, koning,' zei Vaishampayana, 'verlangt niet meer naar wat kwaad is. Wie hoort van het reine gedrag van Arjuna, de zoon van de koning van de goden, zo streng als het was, raakt zijn trots, zijn huichelarij en zijn hartstocht kwijt, en de koningen onder de mensen die het horen, gaan naar de hemel van de goden en vinden daar hun vreugde.'

. . .

HOOFDSTUK VIER van *De wapens van de goden*, boek 4 van *De Mahabharata opnieuw verteld* door Jan de Vries. Dit hoofdstuk staat op mahabharata.nl/lezen/de-wapens-van-de-goden/de-hoeders-van-de-wereld/, met de verhalen, de personages en de plaatsen erbij. Het volgende hoofdstuk, *Door een spion*, staat op mahabharata.nl/lezen/de-wapens-van-de-goden/door-een-spion/. Het hele boek is als PDF en EPUB te downloaden op mahabharata.nl/lezen/de-wapens-van-de-goden/. Nederlandse tekst © 2026 Jan de Vries; werkeditie, niet in de handel.